1843. N°. 1[illegible]

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is ƒ 5 in de drie maanden.)

ZATURDAG 23 SEPTEMBER.

(De prijs der Advertentiën is, van een tot vijf regels ƒ 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

Een enkel woord aan den Noord-Brabander.

Met geen onzer vaderlandsche bladen heeft de *Noord-Brabander* zoo veel overeenkomst als met den *Tijdgenoot*. Wanneer men het wagen durft van een ander gevoelen te zijn dan dit laatste blad, niet onvoorwaardelijk wil aannemen, wat dit in zijne hooge wijsheid goedgevonden heeft voor nuttig of noodzakelijk te verklaren, zoo kent zijne gramschap geene palen en, vol verbolgenheid, ziet hij slechte gezindheid en gevaarlijke bedoelingen bij elk, die niet in zijne onfeilbaarheid zweert. De *Noord-Brabander*, van zijne zijde, kan zich ook niet begrijpen, hoe het mogelijk is, dat men het niet altijd met hem eens is.

Zoo heeft eergisteren de *Arnhemsche Courant* de scherpe berisping en zware beschuldiging van den *Noord-Brabander* moeten lijden, dat zij niet, gelijk deze, heilige verbindtenissen wil laten schenden.

Inkorting op de rente verklaarden wij ongeoorloofd, dewijl de staat van zijne magt geen gebruik mag maken, om willekeurig en eigenmagtig veranderingen in eene verbindtenis te brengen, die hij eenmaal, bij wederzijdsche overeenkomst, aanging. Bij de betaling der rente is de staat aan iederen anderen schuldenaar gelijk en kan dus even weinig als deze zich aan de geheele vervulling onttrekken.

Dit te vatten is boven het begrip van den *Noord-Brabander*. »Hij kan niet zien, op welken grond eene belasting op de rente een vermomd »staatsbankroet is." Wij beklagen zijn weinig doorzigt en gering besef van hetgeen de eerlijkheid van den staat vordert.

Sluit deze meening in zich, dat, bij eene algemeene belasting op de inkomsten, de renten der nationale schuld vrij zouden zijn. Geenszins. Men moet al zeer slecht lezen, om dit uit onze redenering op te maken. Dat ook daarvan, als van inkomsten, belasting zoude moeten betaald worden, spreekt van zelf. Dit geeft echter geen regt tot inhouding der rente. De staat, als schuldenaar, behoort zijnen schuldeischer het schuldige te voldoen, daarna gaat hij over tot de invordering der belasting, als staat. De twee zeer verschillende betrekkingen, in welke hij hier voorkomt, behoort hij niet uit het oog te verliezen en niet van de eene, waar het alleen op de andere aankomt, misbruik te maken.

Wij hebben ons gevoelen hoofdzakelijk met de eigene woorden der ministers verdedigd; al hebben die ministers weinige dagen later gehandeld, alsof zij ze nimmer gesproken hebben.

Maar wij hebben ook SISMONDI's woorden aangehaald. Waar die schrijver eene belasting op de renten een staatsbankroet noemt, en hebben nagelaten daarbij te zeggen, dat diezelfde schrijver, weinige regels verder, eene belasting op de rente goedkeurt.

De *Noord-Brabander* maakt hiervan gebruik om ons kwade trouw te verwijten. Wanneer hij dit weder wil beproeven, raden wij hem slimmer te werk te gaan. De woorden, welke wij als *motto* voerden, waren de eigene woorden van SISMONDI

Dit zal wel niemand tegenspreken. Doch een *motto* is bij ons, en wij gelooven wel bij allen, niets dan de uitdrukking, die wij elders gevonden hebben, van *ons* denkbeeld. Men zoude met grond kwade trouw kunnen verwijten, wanneer in den loop van het artikel zelf SISMONDI aangehaald ware als onbepaald met ons instemmende. Maar met welk regt kon men van ons vorderen, dat wij in ons *motto* alle plaatsen van denzelfden schrijver zouden opnemen, waar hij zich zelven tegenspreekt? Wij wilden niet over hem handelen, maar namen die woorden, als volkomen ons denkbeeld uitdrukkende, van hem over.

Behoefden wij het gezag van schrijvers, wij zouden eerder dat van Engelsche en Duitsche dan van Fransche staathuishoudkundigen gebruiken, welke met al hunne goede hoedanigheden, echter dikwerf oppervlakkig blijven.

SISMONDI daarenboven is vooral de man niet, dien wij zouden volgen, waar het op beramen van middelen aankwam. Hierin is hij minder gelukkig. Zijn gezag is grooter, wanneer het er op aankomt uitgebreide, naauwkeurige nasporingen te doen omtrent de kwalen der maatschappij; de wonde weet hij beter dan anderen te peilen, genezing weet hij niet aan te brengen. Dan verwart hij zich meermalen in zijne eigene redenen. Zoo doet hij ook hier.

Niet minder dan de *Noord-Brabander* heeft de *Arnhemsche Courant* het welzijn des vaderlands ten doel. Zij kan begrijpen, dat men van haar in gevoelen verschille en is voor overtuiging vatbaar. Maar zij vordert, dat hare partij eerlijke wapenen gebruike gelijk zij; niet door het toedichten van verkeerde bedoelingen haar in verdenking trachte te brengen en zich niet tot de napraatster van valsche beschuldigingen late gebruiken.

Buitenlandsche berigten.

PALESTINA.

Frankfort, 18 *sept.* Volgens officiële mededeelingen van het bestuur der gemeente en het rabbinaat te Jerusalem, van den 16den julij, werd in Palestina op de verregaandste wijze misbruik gemaakt van de liefdadige giften, welke voor de Israëlitische noodlijdenden aldaar, door het in Amsterdam met dit doel bestaande committé onder de joden in Europa gezameld worden, waartoe nog voor weinige weken ook in Frankfort weder vele aanzienlijke bijdragen geteekend werd. Deze gelden worden niet tot ondersteuning der armen, maar tot hunne onderdrukking, en tot onderhoud van een, slechts in Turkije mogelijk spionnenstelsel, enz. gebezigd. Ja, de ambtenaar (bekil) door het Amsterdamsch committé tot verdeeling der gelden benoemd, verschafte zich, voor een gedeelte dezer gelden, van de Turksche overheid de zonderlinge magt van de weerspannigen in de gemeenten, door middel der bastonnade tot rede te mogen brengen. Opmerkelijk en karakteristiek is het hierbij tevens, dat in eene afkondiging van het rabbinaat te Jerusalem, het Amsterdamsche committé en deszelfs agenten met den ban bedreigd worden, indien zij hunne geldverzamelingen voor de armen van Palestina voortzetten. (*F. O. P. Z.*)

GRIEKENLAND.

Athene, 26 *aug.* Te Megailwaltsa, in het district Corinthe, heeft zich in het midden van augustus eene gewapende bende opgedaan, wier plotselinge verschijning, naar de meening van velen, niet vreemd moet zijn aan staatkundige woelingen. Ofschoon deze bende terstond door eene militaire magt vervolgd werd, kon men dezelve tot nog toe niet meester worden.

RUSLAND.

Petersburg, sept. Uit officiële opgaven blijkt, dat in de gezamenlijke bergwerken, zoo van de kroon als van particulieren, in Siberië, die van het Uralisch gebergte daaronder begrepen, in de laatste dertig jaren van 1813 tot 1844 aan goud en zilver de som van 292,292,678 zilverroebels gewonnen is, waarvan het gemunte goud 150,500,000 en het gemunte zilver 135,000,000 roebels bedraagt.

ITALIE.

Van de grenzen, 8 *sept.* Als uit eene goede bron komende, meldt men, dat de militaire gouverneur van het Lombardisch-Venetiaansche koningrijk, graaf *Radetsky*, bij aanleiding der onlusten te Bologna, van het keizerlijk hof de magtiging ontvangen heeft, om op ieder aanzoek der onderscheiden Italiaansche regeringen oogenblikkelijk 4000 man Oostenrijksche troepen naar de bedreigde punten te doen marcheren. De mare van dit bevel heeft onder de, met den besten geest bezielde Oostenrijksche troepen, eene ware geestdrift verwekt, en het bevel tot den werkelijken opmarsch zou ongetwijfeld met vreugde-gejuich ontvangen worden.

DUITSCHLAND.

Heidelberg, 17 *sept.* Zoo even komt de koerier hier door, door welke de koning van Beijeren aan ons hof laat melden, dat Hare Majesteit de koningin van Griekenland zich in blijde verwachting bevindt. Deze tijding is thans van te meer gewigt, daar nu nieuwe pogingen van de zijde der Beijersche kroon voor het voortdurend bestaan van het Grieksche koningrijk tegenover de aanspraken der drie mogendheden volkomen geregtvaardigd worden.

OOSTENRIJK.

Van den Donau, 12 *sept.* Volgens brieven uit de Donau-vorstendommen heeft zich daar eene vereeniging gevormd, welke ten doel heeft, den invloed en pogingen van Rusland tegen te werken, en eene verbroedering van alle Slavische stammen, met uitzondering der Russen, te bewerken. De werkkring dezer vereeniging, welke in Hongarije, Polen, Parijs en Londen aanhangers telt, zal echter niet tot den Beneden-Donau beperkt blijven, maar zulk een uitbreiding trachten te verkrijgen, dat zij overal de Russische plannen met gevolg hoopt te kunnen bestrijden. Eenige dagbladen zullen met dit doel in verschillende steden worden opgerigt, die daartoe dienen, om het publiek omtrent de bedoelingen van Rusland in te lichten en deszelfs waakzaamheid gaande te houden. Een aantal Poolsche vlugtelingen dient het genootschap tot zendelingen. Tot nog toe hebben hare pogingen vooral in Hongarije, de Donau-vorstendommen en onder de christelijke bevolking in de Turksche provinciën weerklank gevonden. In den laatsten tijd heeft zich de stemming zeer ten nadeele van Rusland gewend. De panslavische rigting der vereeniging schijnt overigens slechts bijzaak te zijn, met het doel om de hoofdzaak te bevorderen.

PRUISSEN.

Berlijn, 11 *sept.* De koningin *Victoria* in Eu en de keizer van Rusland in Sans-Souci; — deze omstandigheid, welke hier zoowel als in geheel Europa de aandacht zeer bezig houdt, kan evenwel in Duitschland

even als in Frankrijk, beschouwd worden, als eene voorbijgaande verschijning, achter welke eene diepere beteekenis bezwaarlijk te zoeken is. Beide vorstelijke bezoeken hebben evenwel deze gelijkenis met elkander, dat zij op een tijdstip plaats vonden, dat Frankrijk met Engeland, even als Pruissen met Rusland velerlei kleine en groote geschillen hadden, en dat terwijl hier, even als daar, de vorsten elkander op het vriendelijkst ontvangen, de volken elkander met het meeste wantrouwen beschouwen. De koningin van Engeland had zonder twijfel, zoo als men hier verwachtte, haar eerste bezoek in Duitschland moeten maken, om den koning van Pruissen de beleefdheid te beantwoorden, welke hij haar gedurende het ruwe jaargetijde bij den doop van haren eerstgeboren zoon bewezen heeft; het uitstapje naar Treport en Eu zoowel als naar België is echter als eene eenvoudige kustvaart der zee beheerschende koningin te beschouwen, die hare zeehavens en arsenalen bezocht, terwijl eene reis naar Duitschland meer tijd gevorderd zou hebben, en in der daad voor het volgende jaar moet voorbehouden zijn, wanneer, naar men verzekert, de jonge prins van Wallis tevens met zijne moeder, den koninklijken peet een tegenbezoek zal geven. (*A. Z. Z.*)

Berlijn, 14 *sept.* Men spreekt van strafbare *ontevredenheid*, welke zich herhaaldelijk onder den landweer van Berlijn bij de tegenwoordige herfstoefeningen geopenbaard heeft. (*Ontevredenheid* zou dus in Pruissen strafbaar zijn? Wordt men door de wet gedwongen tevreden te zijn, gelukkig Pruissen dan!)

Berlijn, 16 *sept.* Naar men verneemt, wil de keizer van Rusland in den nacht van den 17den op den 18den dezer onze hoofdstad verlaten; en naar Warschau reizen.

FRANKRIJK.

Parijs, 17 *sept.* De voormalige Spaansche minister van financiën, graaf *de Toreno*, is gisteren namiddag, in den ouderdom van zes en vijftig jaren, alhier overleden.

Dat de graaf bij *Maria Christina* in hooge gunst stond is algemeen bekend, maar minder zeker is het in hoever men geloof kan hechten aan de verhalen dat zijne laatste reis naar Aken eene zending betreffende het huwelijk van koningin *Isabella* ten doel had, en dat zijn verblijf te Parijs in verband stond met een plan tot het verwerven van eene Fransche interventie in Spanje. *Narvaez*, zegt men verder, heeft terstond bij zijne aankomst te Madrid ontdekt, dat hij zijn gezag moeijelijk zou handhaven, dewijl een groot deel van het leger hem niet genegen was, en wil zelf herwaarts komen om het verzoek tot interventie te ondersteunen, hetwelk bereids door *Maria Christina*, bijgestaan door den graaf *de Toreno* en den heer *Martinez de la Rosa*, gedaan zou zijn.

— Te Madrid wil men weten, dat niet *Narvaez* zelf, maar de heer *Olazaga*, alhier eene gewapende interventie zou komen inroepen.

Binnenlandsche berigten

's Gravenhage, 20 *sept.* In de zitting der Tweede Kamer van heden is het ontwerp van wet, betrekkelijk de regterlijke organisatie, met eene meerderheid van *twee en dertig* tegen *vier en twintig* stemmen *verworpen*.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Cornelie*, *van Heloma*, *van Dam van Isselt*, *Gockinga*, *Michiels van Verduynen*, *Hinlopen*, *Warin*, *Mense*, *Modderman*, *Knijphorst*, *Luzac*, *Luyben*, *Mutsaers*, *Verstey-Mejan*, *van der Gronden*, *Snouck Hurgronje*, *van Goltstein*, *Petit*, *Uitwerff Sterling*, *de Jong van Beek en Donk*, *van Rechteren*, *Anemaet*, *van Rosenthal*, *van Nagell*, *Enschedé*, *Bruce*, *Star Busman*, *Bromp*, *van Heeckeren*, *Cost Jordens*, *van Panhuis* en *de Backer*.

Voor hebben gestemd de heeren: *van Hoorn van Burgh*, *Ingenhousz*, *Buma*, *van Nes*, *van Byckevorsel*, *van Rappard*, *Romme vad Bleyswijk*, *Schooneveld*, *van Sasse van Ysselt*, *Backer*, *Boreel van Hogelanden*, *Brouwer*, *Gouverneur*, *Hooft*, *van Akerlaken*, *Corver Hooft*, *Nederburgh*, *den Tex*, *Scheers van Harencarspel*, *Repelaer*, *de Man*, *Druyvestein* en *Gevers*.

Afwezig waren de heeren *van den Bosch* en *Telting*.

Wij laten hier volgen de redevoering, waarin Zijn Exc. de minister van justitie het ontwerp verdedigd heeft, benevens het antwoord door den graaf *van Rechteren* gegeven.

Z. Exc. de minister van justitie vangt aan met het ongemakkelijke en onaangename te schetsen, hetwelk gelegen is in het beramen, voorstellen, doorzetten en uitvoeren van ontwerpen tot bezuiniging.

Alleen het besef van het belang van den staat geeft daartoe moed en kracht. Z. Exc. doet zijne achting en eerbied kennen voor de magistratuur. Dit waren de eerste indrukken, die hij in zijne jeugd ontving; onder hare schaduw heeft hij steeds geleefd en hij mag dan wel zeggen, dat er geen gevoel bij hem kan opkomen, dat zijn hart niet deelt. Z. Exc. betoogt het wenschelijke, het doelmatige, het onmisbare eener beperking van [illegible] goede en bekwame advokaten en procureurs, goede regterlijke ambtenaren, en bovenal geschikte raadsheeren, te kunnen verkrijgen. Z. Exc. beroept zich op hetgeen door den graaf *van Hogendorp* dienaangaande te kennen gegeven is. Welligt had de regering nog niet zoo spoedig eene verandering der regterlijke organisatie voorgesteld, hoe wenschelijk zij dezelve ook beschouwde, ware het niet, dat de staat der schatkist zulks evenzeer dringend en noodzakelijk deed achten. Uit den boezem der vergadering was dikwerf de wensch tot vereenvoudiging van het regtswezen ontstaan. Men klaagde over de kostbare inrigting van hetzelve. De aanmerking was gegrond, wanneer men in aanmerking neemt de aanzienlijke verhooging van uitgaven, welke de invoering der nieuwe regterlijke organisatie had gevorderd. Niet alleen zou het personeel door eene vereenvoudiging van het regtswezen, verminderen, maar ook vele andere uitgaven zouden door eene inkrimping bespaard worden. De geleverde statistieke opgaven kunnen bovendien aantoonen, hoe weinig gelegenheid er bij sommige hoven bestaat, om practicale kennis te verkrijgen. Tot nu toe moet er met den meesten lof over de magistraats-personen worden gesproken. Maar de wet heeft het oog op de toekomst. Z. Exc. meent, dat de toekomst, wat de regtswetenschap betreft, zeer duister is, indien er niet in de regterlijke organisatie eene verandering gebragt wordt. De bepalingen der grondwet leveren geen bezwaar op om de gedane voordragt aan te nemen. Evenmin als bij de groote meerderheid der vergadering bestaat er eenige twijfel bij de regering, nopens den geest en de bedoelingen der grondwet. Ook Z. Exc. beroept zich op den Franschen tekst, die den grondslag van de overwegingen der staats-commissie in 1815 heeft uitgemaakt; op het verslag dier commissie aan den koning; op het gezag van den graaf *van Hogendorp*, die meer dan eenmaal te dien aanzien zijn gevoelen heeft kenbaar gemaakt; en op de gevoelens bij vroegere gelegenheid in deze zelfde vergadering ontwikkeld door zoo vele afgevaardigden, waarvan Z. Exc. bijzonder herinnert de woorden van den graaf *van Rechteren*, nog in mei 1841 uitgesproken, die zelf het daarstellen van één hof in het geheele rijk voor voldoende beschouwde. Zonderling is het voorwaar, zegt Z. Exc., dat nu er een nieuwe minister onder eene nieuwe regering opgetreden is, men den grond van tegenstand heeft veranderd, zoodat dit grooten schijn heeft van eenen tegenstand *quand même*, of die tegen personen gerigt is. Z. Exc. beschouwt de bepaling van art. 180 duidelijk en tracht te doen zien, dat er ook taalkundig geene andere uitlegging daaraan kan gegeven worden, dan thans door de regering geschiedt. Hij vraagt het hun, die steeds voor eene vermindering van het getal hoven geijverd hebben, en die deze thans van eene herziening der grondwet afhankelijk willen maken, of het belang des volks medebrengt, een nuttig en heilzaam voorstel af te slaan en inmiddels de natie de lasten van de door hen afgekeurde inrigting te doen dragen. Men heeft den tegenstand, onder anderen, gegrond, op hetgeen een nieuwsblad der residentie, laatstelijk, over de herziening der grondwet, had gezegd. Maar Z. Exc. acht zich verpligt te doen opmerken, dat hij geen ander regeringsblad kent dan de *Staats-Courant*; dat de regering geen ander orgaan heeft; dat er in het door eenige leden bedoelde blad, wel soms denkbeelden ontwikkeld worden, die hij beaamt, doch dat hij er ook wel gevoelens in ziet blootgelegd, die niet een van 's konings ministers deelt, en dat het bedoelde blad de eigendom van eene zelfstandige redactie is. — Z. Exc. bestrijdt het denkbeeld, dat art. 8 der voordragt eenige inbreuk zou maken op de onafhankelijkheid der regterlijke magt. Bij de regering, waaronder wij leven, behoeft er geene vrees voor eenige aanranding dier onafhankelijkheid te bestaan. Steeds werd die onafhankelijkheid in ons vaderland op den hoogsten prijs gesteld. Maar de regterlijke ambtenaren staan beneden en zijn onderworpen aan de wet. Maar bovendien, zoo wel bij de ontbinding van het hoog geregtshof, als [illegible] criminele regtbanken, heeft men denzelfden we[illegible] volgd, die thans door de regering is voorgesteld, [illegible] verre, dat de regterlijke magt, bij de aann[illegible] van dit ontwerp, aan de zekerheid wordt [illegible] gegeven en zij door het zwaard van *Dem*[illegible] zou worden bedreigd, zal juist dat zwaard over [illegible] blijven hangen, wanneer de voordragt mogt wo[illegible] afgestemd. — Z. Exc. bestrijdt het bezwaar, dat uit de vaststelling van het ontwerp eenig onge[illegible] voor de ingezetenen zal voortvloeijen. Hij wijst [illegible] het voorbeeld, hetwelk Frankrijk ten dezen opleve[illegible] Op eene oppervlakte van 52 millioen bunders, bestaa[illegible] er aldaar 27 hoven van appel, en 86 hoven van a[illegible] sises. Vergelijkt Z. Exc. dit met ons land, dan zo[illegible] drie à vier hoven in ons rijk voldoende zijn. [illegible] men de vergelijking op de bevolking toe, dan sta[illegible] 5 hoven gelijk met de in Frankrijk bestaande. Na[illegible] zijne meening moet juist de bevolking in aanmerki[illegible] genomen worden. Hij vreest niet, dat, ten gevol[illegible] van het voorstel, de gevangenissen zouden opgep[illegible] blijven, tot groot nadeel van hen, die in deze ve[illegible] blijven van ellende, soms onschuldig, geruimen t[illegible] moeten doorbrengen. In Frankrijk heeft men ni[illegible] kunnen opmerken, dat de hoven met werk wa[illegible] opgeladen. Hij houdt het er voor, dat, bij werkzaa[illegible] regters, ieder beschuldigde op zijnen tijd gevonni[illegible] of beregt zal worden.

Hij beroept zich op eene ondervinding van 50 ja[illegible] in Frankrijk, alwaar zich geene klagten over d[illegible] te grooten omvang der criminele ressorten hebbe[illegible] opgedaan. Indien de moeijelijkheid voor getuigen [illegible] deskundigen gelden mogt, om zich, vooral in winte[illegible] tijd, naar den zetel van het hof te begeven, d[illegible] zouden de inwoners van Zeeland, die soms vier [illegible] vieren moeten overtrekken, om zich te Middelbu[illegible] te bevinden, wel verschillende hoven mogen bezitte[illegible] Mogt Z. Exc. zich echter later overtuigen, dat [illegible] zich ten dezen, ten aanzien van Zeeland, vergist, welnu, dan zou het getal regters der arrondissements regtbank te Middelburg vermeerderd, en aan di[illegible] regtbank het gezag eener criminele regtbank toe[illegible] gekend kunnen worden. — Wat aangaat het aan[illegible] gegeven denkbeeld om de bezoldiging der regterlij[illegible] ke ambtenaren te verminderen, zegt Z. Exc. dat hij hoopt, dat de nood van het vaderland ni[illegible] mer zoo hoog zal klimmen, dat hij daartoe de han[illegible] zou moeten leenen. Integendeel houdt hij zich [illegible] de beperktheid van sommige tractementen overtuigd.

Ten aanzien van het Wetboek van strafvordering deelde de minister het gevoelen, dat hetzelve aan vel[illegible] nuttelooze omslagtigheden leed. Maar de wijziging van dat Wetboek kan niet op een dag geschieden. De regering moet waken tegen het volgen van onbekookte plannen. Menige maand, welligt jaar, zal er verloopen, alvorens die herziening zal zijn tot stand gebragt.

Z. Exc. meent, dat het allezins aan te raden is, dat men zich houdt aan het voorstel, dat thans aangeboden is. Zij toch, die eene vermindering van het getal hoven voor ongrondwettig houden, zullen voorzeker de vestiging van twee hoven nog veel minder aannemen. Men verlangt bezuiniging en vereenvoudiging en er be[illegible] staat geen redelijk vooruitzigt, dat een ander plan, dan het voorgedragene, zal worden aangenomen. Bij den bekenden geest der vergadering, bij de vereeniging van verschillende vreemdsoortige minderheden, is het te voorzien, dat geen ander ontwerp den bijval der Kamer zal verwerven. Men offere dan het goede niet op, omdat men meer verlangt, hetwelk moeijelijk te verkrijgen zal zijn. Het voorgestelde plan is het eenige uitvoerlijke. Men moge er andere ontwerpen, doch derzelver aanneming meent hij te moeten betwijfelen.

Nopens de bedenkingen, ontleend wegens de verhouding van Limburg tot het Duitsche verbond, zegt Z. Exc., dat het hof, thans te Maastricht gevestigd, evenmin afzonderlijk over de Duitsche geschillen regt spreekt, als dit het hof van 's Hertogenbosch zal doen.

Ten opzigte van de bezuiniging, die de maatre[illegible] zal opleveren, deze zal klimmende wezen. De goe[illegible] invloed zal daarvan allengs ondervonden worden. [illegible] is deze vergadering, die steeds op bezuiniging [illegible] vereenvoudiging aandringt. Het is, ter voldoening [illegible] dat verlangen, dat de minister aan den algemeen [illegible] uiten wensch heeft getracht te voldoen. Maar nu [illegible] men bijzondere omstandigheden gelden. Nu is [illegible] dat het voorstel tot ongenoegen onder de bevolk[illegible] leiden zal. Maar, wanneer nu zulke redeneringen [illegible] de behandeling van nuttige en gewenschte maatre[illegible] in aanmerking komen, dan weet Z. Exc. waa[illegible] niet, wat er van het vaderland en deszelfs instell[illegible]

worden moet. Maar er bestaat geen grond, om die gevreesde ontevredenheid te verwachten. De regterlijke ambtenaren kennen den pligt, zich aan de wet te onderwerpen.

Hij houdt zich overtuigd van hun gevoelen van eer, van hunne belangloosheid, van hunne zucht om tot het heil des lands mede te werken. En wat de overige bevolking aangaat, niemand bejaagt voorzeker den ijdelen roem van populariteit, doch zij, die dezen op het oog mogten hebben, kunnen ze wel niet beter behalen dan door mede te werken tot bezuiniging, tot verligting der lasten van het volk, waartoe het voorstel eene goede gelegenheid aanbiedt. Z. Exc. kent geene provinciale of bijzondere belangen. Alle Nederlanders zijn landgenooten. De schatkist vraagt van allen offers. Aller pligt is te zorgen, dat die offers niet noodeloos worden verspild. Geen gewest, geene stad zal een ander het bezit van hoven misgunnen, die toch overal niet kunnen bestaan. Mogt eenmaal een enge geest van provincialismus bij ons heerschen, de toekomst des vaderlands zou hij voor verloren achten. De Nederlandsche bevolking is regtvaardig. Zij is voldaan, wanneer hare belangen pligtmatig worden behandeld. Een ieder zal steeds, naar Z. Exc. vertrouwt, het algemeene belang op het oog houden. Behoudens allen eerbied voor het gevoelen van anders denkenden, kan Z. Exc. niet gelooven, dat een voorstel, hetwelk, van alle zijden beschouwd, door het algemeene belang gevorderd wordt, zal worden afgestemd. Hoe het zij, en welke ook de uitslag zij der stemming, die weldra staat gehouden te worden, niemand zal het goede oogmerk en de goede bedoeling der regering, bij de aanbieding van dit ontwerp, kunnen miskennen.

(De heer *van Rechteren.*) Ed. Mog. heeren! Z. Exc. de minister van justitie heeft mij de eer gedaan mijne redevoering, in 1841 gehouden, voor te lezen en te commenteren. De inhoud was mij bekend, maar ik meen mijn stelsel van *toen* en van *eergisteren* reeds te hebben verdedigd. Het zij mij vergund daarbij nog eenige woorden te voegen. Ik zal geen misbruik maken van Uw. Ed. Mog. aandacht.

Toen de wet van 1841 in deliberatie kwam, was de regterlijke organisatie niet geheel ten uitvoer gelegd, niet voltooid, en ik kon daarom eene wet, die tot *volmaking* van een in mijn oog verkeerd stelsel leidde luide bestrijden en *verwerpen*. Maar de regterlijke organisatie is thans eene *voltooide zaak*, een *fait accompli* en dit is de voorname reden, Ed. Mog. waarom ik wil medewerken om een volgens de grondwet *daargestelde organisatie der regterlijke magt*, te vernietigen. Toen men de daarstelling van nog twee hoven voorstelde, bestonden er reeds negen hoven, was het niet ongrondwettig in de twee provinciën *geene hoven* te stellen, vermits de grondwet eene uitzondering op den algemeenen regel, dat er in elke provincie een hof zal zijn, toelaat. Zoo lang toch er onderscheid zal zijn tusschen *opbouwen* en *afbreken*, zal ik het er voor houden, dat het geene *inconsequentie* is te weigeren te helpen *opbouwen* en eveneens te weigeren om het eens daargestelde te helpen *afbreken*.

Ik heb reeds eergisteren mijn stelsel verdedigd, het berust op het innige besef, dat de herziening der grondwet eene levensbehoefte voor het land is, en niet uitgesteld kan worden. Ik verwacht die herziening, en wilde, in afwachting daarvan, de voltooijing niet geven aan een kostbaar en in vele opzigten gebrekkig stelsel van regtspleging. Heden wil ik het niet afbreken op denzelfden grond. *Eens daargesteld*, moet dit stelsel met die grondwet leven en sterven en ik heb gisteren betoogd, dat ik het ongrondwettig houde daaraan de hand te slaan.

Z. Exc. zoekt in dit gedrag vrij zonderling eene oppositie *quand même*, eene oppositie tegen personen, en eene weifeling in grondbeginselen. Het eerste ligt niet in mijn systema, en indien het tweede al waar ware, hetgeen ik niet toegeef, en vermeen te hebben [illegible] moet ik nog vragen of de verandering van meening van een enkel lid dezer Kamer omtrent een ontwerp, dat voor verschillende uitlegging vatbaar is, — zoo als de discusie van heden bewijst, — wel gelijk staat met gedurige weifelingen en verandering van meening van de regering? — Ik zal hier niet verder over uitweiden, daar de discussiën over de begrooting daartoe de noodige gelegenheid welligt van zelve zullen aanbieden.

In dezelfde vergadering van 20 sept. is gelezen een koninklijk besluit, waarbij aan Z. Exc. den minister van buitenlandsche zaken, den baron *Huyssen van Kattendijke*, op het daartoe bij herhaling door hem gedaan verzoek, eervol ontslag verleend wordt uit zijne gemelde betrekking; waarbij voorts den baron *van Kattendijke*, onder dankbetuiging voor de door hem bewezen diensten, benoemd wordt tot minister van staat en waarbij eindelijk Z. Exc. de minister van binnenlandsche zaken, baron *Schimmelpenninck van der Oye van de Poll*, *ad interim* met de portefeuille van het departement van buitenlandsche zaken wordt belast. — Aangenomen voor kennisgeving.

Daarna wordt de vergadering tot aanstaanden vrijdag, des middags ten 1 ure, gescheiden.

Rotterdam, *20 sept.* Volgens een Belgisch blad zouden de voorbereidende werkzaamheden tot het maken van een spoorweg van Antwerpen naar Breda spoedig worden aangevangen.

— De Fransche bladen en brieven van den 18den zijn heden niet ontvangen; ook te Brussel waren dezelve niet aangekomen, want men leest in *le Commerce Belge*: »Een vertraag, waarvan men de reden niet »weet, doet ons heden zonder berigten uit Parijs »verblijven."

Tweejarige staats-begrooting, over de jaren 1844—1845. *Wet op de middelen. Algemeen verslag.*

In verband met hare voordragt van eene gewijzigde begrooting van uitgaven, heeft de regering ook eene gewijzigde en geheel omgewerkte raming van de middelen aan de Kamer ingediend, waarbij, mede naar aanleiding van de aanmerkingen tegen de aanvankelijk ingediende raming ingebragt, alsnu tot grondslag van berekening zijn genomen de uitkomsten van het jongst verleden jaar, terwijl de vermoedelijke baten van de begrooting der Oost-Indische geldmiddelen daarbij tegen een aanmerkelijk verlaagd cijfer zijn uitgetrokken. Daarentegen is, tot daarstelling van de balans tusschen de begrooting der uitgaven en de raming der middelen, thans voor het eerst onder de laatstgemelde opgenomen de vermoedelijke opbrengst van eene belasting op de inkomsten van vaste goederen, renten en ambten, waaromtrent eene afzonderlijke voordragt bij de Kamer in behandeling is; terwijl voorts bij de raming der opbrengst van het zegel en de successie-regten, even als geschied was bij de aanvankelijk ingediende voordragt, is gerekend op den invloed der verhoogingen van die beide middelen, in verband met de insgelijks alsnog aanhangige wetsontwerpen betrekkelijk die beide onderwerpen.

Bij het jongste onderzoek der afdeelingen hebben de leden eenstemmig verklaard, dat de thans aangebodene raming, hunnes inziens, meer voldoende en aannemelijk is voorgekomen, dan de vroeger ingediende; welke meer gunstige beoordeeling men evenwel verlangt dat worde opgevat, onverminderd een ieders meening omtrent de voorgestelde nieuwe of verhoogde belastings-middelen.

Men heeft echter niet onopgemerkt gelaten, dat, niettegenstaande die verhooging en vermeerdering van belastings-middelen, de onderhavige raming van de rijks-inkomsten nog niet kan geacht worden eene volkomene balans daar te stellen met de begrooting van de rijks-uitgaven. Deze laatsten toch, om de begrooting volledig te doen zijn, behooren vermeerderd te worden met de som voor aflossing van schuld, thans *voor memorie* uitgetrokken, doch waarop bij den post voor renten is gerekend, en voorts met de som voor onvoorziene uitgaven aangevraagd. Aan de andere zijde behoorde niet onder de middelen te zijn gebragt de opbrengst van te verkoopen goederen, waardoor inderdaad 's rijks kapitaal wordt gebruikt om de gewone inkomsten te stijven. Uit een en ander volgt alzoo, dat de uitgaven niet volkomen door de middelen zijn gedekt; eene uitkomst, welke aan vele leden bij vernieuwing aanleiding heeft gegeven, om ten ernstigste bij de regering op meerdere inkrimping der uitgaven en vereenvoudiging van het staatsbestuur aan te dringen.

De groote meerderheid der leden is, bij gelegenheid van het laatste onderzoek in de afdeelingen, teruggekomen op de vroeger gemaakte aanmerking ten aanzien van de *leges*, welke bij de departementen van algemeen bestuur en andere administratieve collegien worden geheven. De toelichtingen, aan welke men zich bij de memorie van beantwoording heeft gedragen, ten betooge van de wettigheid en regelmatigheid der heffing, waren door de meerderheid onvoldoende geoordeeld, omdat hares inziens het besluit van den souvereinen vorst, uit kracht waarvan de leges geheven worden, door de invoering der grondwet al dadelijk verbindende en wettige kracht verloren heeft, daar na die invoering geene algemeene belastingen van de ingezetenen mogen geheven worden, dan ten gevolge eener wet, en de toestemming der Staten-Generaal vereischt wordt tot het doen van alle rijks-uitgaven, zonder onderscheid.

De meerderheid verlangt derhalve, dat deze zaak op eene grondwettige wijze worde geregeld; terwijl zij inmiddels nadere en voldoende inlichtingen wenscht te ontvangen, zoo ten aanzien van het jaarlijksch bedrag der leges, de personen aan welke, den maatstaf waarnaar en de autoriteit door welke dezelve worden verdeeld, als ten aanzien van de herkomst en de strekking van het fonds van het ⅓ der leges.

Na dit vooraf te hebben laten gaan, zal de centrale afdeeling thans de aanmerkingen mededeelen, welke bij het onderzoek der onderdeelen van de tegenwoordige raming zijn in het midden gebragt.

Be grondlasten. Ten aanzien van de opname onder het middel der grondbelasting van 2 opcenten voor kwade posten, welke sommige leden oordeelen, dat met de 2 opcenten, welke voor de gemeenten bestemd waren, bij de 35 opcenten, uitmakende de belasting op de inkomsten van vaste goederen, behooren begrepen te worden, gedraagt men zich aan de betrekkelijke aanmerking op de speciale voordragt van gezegde belasting.

Accijns op de suiker. Algemeen heeft men het voornemen der regering toegejuicht, om de wet op dit middel aan eene herziening te onderwerpen, en de belasting door een gewijzigd stelsel van uitvoer-premiën meer productief te doen worden. Eene tot dat einde leidende wets-voordragt wordt dan ook door de Kamer met belangstelling te gemoet gezien.

Accijns op het geslagt. Gelijkmatigheid in de wijze van heffing van dit middel over alle provinciën, is aan de meerderheid als een volstrekt vereischte toegeschenen.

Overigens heeft men met genoegen gezien, dat een nader onderzoek zal worden ingesteld omtrent de voordeelen, welke de eene wijze van heffing boven de andere zou kunnen aanbieden. Daarbij zal dan tevens kunnen onderzocht worden, in hoeverre het thans beperkte regt van visitatie, in het belang van de schatkist, en tot wering van de meer en meer toenemende sluikerij, behoort te worden uitgebreid; welk punt men aan de aandacht der regering blijft aanbevelen.

Accijns op den turf. Bij de behandeling van dit onderdeel werd, in verband tot de inlichting in de memorie van beantwoording vervat, door sommige leden ter sprake gebragt de vraag, of niet, ten gevolge van de sinds vele jaren bestaan hebbende ontheffing van inkomende regten ten behoeve van de steenkolen, eene belangrijke verandering was gekomen in de prijsverhouding tusschen deze brandstof en den turf? welke vraag, zoo men meende, door de overlegging van eenen vergelijkenden staat van de prijzen dier beide brandstoffen, hoedanige in vroegere jaren aan de Kamer is medegedeeld, op de meest gereede wijze opgelost zou kunnen worden.

Indirecte belastingen. De opbrengst der registratie-, griffie- en hypotheek-regten is voor 1844 op ƒ 50,000 meer geraamd, dan dezelve in 1842 heeft bedragen, welke verhooging in de kolom van aanmerkingen wordt voorgesteld als gevolg van de verbetering van het middel van het zegel en de successie. Alzoo deze voorstelling niet juist is voorgekomen, veronderstelt men dat er een abuis in de plaatsing der aanteekening zal ingeslopen zijn; maar dan mist men ook eene aanduiding van den grond, waarop de verhooging berust, waaromtrent het derhalve wenschelijk is, dat aan de leden ter bekwamer tijd inligtingen mogen gegeven worden. Te dezer plaatse heeft men opgemerkt, dat het gereserveerde een vijfde gedeelte van de salarissen der bewaarders van de hypotheken en het kadaster, bij Art. 2 van het besluit van den 4den februari 1841 bedoeld, sedert twee jaren ongebruikt in de kas der bewaarders is gelaten.

In- en uitgaande regten. In het belang van den handel, dat geene onzekerheid op het stuk van belastingen toelaat, wenscht men der Regering in overweging te geven, om bij het daar te stellen tarief de opcenten op de in- en uitgaande regten in de hoofdsom te begrijpen.

Regt op den waarborg. Men heeft den wensch hernieuwd, dat omtrent het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken spoedig door de Regering nieuwe wettelijke verordeningen voorgedragen mogen

worden, ter verbetering van de erkende gebreken der bestaande wet.

Domeinen Bij de wet van 27 December 1822 (*Staatsblad nº 59*) bepaald zijnde, dat de koopschat der verkochte domein-goederen zal worden besteed tot aflossing van de genegotieerde gelden op dezelven, zoo hebben sommige leden gewenscht te vernemen, of aan die bepaling voordurend en zonder uitzondering wordt voldaan. Overigens verlangt men algemeen de bespoediging van den verkoop der domeinen, opdat de kostbare directe van dezelve kunne worden opgeheven, en daardoor eene blijvende bezuiniging verkregen worden. Hiertoe echter blijft men van gevoelen, dat er eene nieuwe algemeene taxatie der verschillende rijksdomeinen behoort tot stand te worden gebragt, ten einde van volgende openbare veilingen eenig beter resultaat te kunnen verwachten, dan thans, ten gevolge van het veelal overdrevene der bestaande taxatiën, verkregen kan worden.

De mogelijkheid erkennende, dat, ten gevolge van bijzondere omstandigheden, bij eene verkooping onder de hand betere prijzen bedongen kunnen worden, dan in openbare veiling, vermeent men nogtans alle dergelijke onderhandsche verkoopingen, welke zoo ligt tot het vermoeden van misbruik aanleiding kunnen geven, met nadruk te moeten ontraden, en bij de Regering te moeten aanhouden, dat de verkoop van domein-goederen, behoudens enkele onvermijdelijke uitzonderingen, steeds in het publiek geschieden.

Posterijen. Vele leden hebben verklaard de overtuiging te bezitten, dat van de toegekende vrijdommen van briefport aan de directeuren en verdere beambten der posterijen, op sommige plaatsen, een groot misbruik wordt gemaakt. Ten einde hetzelve tegen te gaan, zou men verlangen, dat die vrijdom voor de beambten afgeschaft, en voor de directeuren uitsluitend tot de correspondentie wegens dienstzaken beperkt worde.

Toevallige baten. Op pagina 2 der memorie van beantwoording wordt het voornemen aangekondigd, om de saldo's van zoodanige fondsen, als welke tot de bemoeijenissen van het departement van Financiën behooren, onder den post van toevallige baten op te nemen en te verantwoorden. Hier op is aangemerkt, vooreerst, dat die saldo's *niet* onder de *middelen* behooren gebragt te worden in mindering van den ouden *achterstand* moeten komen, welke aanmerking evenzeer geldt met betrekking tot de restitutiën van voorschotten uit het fonds der nationale nijverheid:—en ten anderen, dat *alle* speciale fondsen—niet enkel die tot de bemoeijenissen van het departement van Financiën behooren—tot liquiditeit, en derzelver saldo's naar eisch moeten verantwoord worden.

Batig slot der Oost-Indische geldmiddelen. Aan het slot van de memorie van beantwoording wordt gezegd, dat, door, bij de onderhavige ramingen voorloopig slechts te rekenen op een batig slot van ƒ 2,000,000 *groote teleurstellingen waarschijnlijk worden.* Deze woorden hebben bij vele leden de vrees doen ontstaan, dat indien groote teleurstellingen a onwaarschijnlijk zijn, dan toch de waarschijnlijkheid, dat niet alle redelijke verwachtingen vervuld zullen worden, door de regering niet kan ontkend worden. Die leden zouden alzoo begeeren den zin en de strekking dier woorden nader te zien opgehelderd.

Uit den eersten post van ontvang der algemeene rekening van de Oost-Indische remises over het jaar 1842 blijkt, dat in 1841 de gereserveerde saldo's hebben bedragen ƒ710,276,88. Over het jaar 1842 hebben diezelfde saldo's beloopen f 1,510,828,25½, en dus meer dan het dubbel bedrag van het vorige jaar. Dit toenemend cijfer heeft de bezorgdheid verwekt van vele leden, die vreesden, dat hieruit aanleiding tot het ontstaan van tekorten zoude kunnen geboren worden, en in alle gevalle wenschelijk achtten, dat omtrent de oorzaken van die aanzienlijke vermeerdering door de regering aan de Kamer volledige opheldering worde gegeven.

De centrale afdeeling, gevolg gevende aan het door vele leden der Kamer kenbaar gemaakte verlangen, neemt ten slotte de vrijheid den wensch uit te drukken, dat alle bij de memorie van beantwoording toegezegde en bij de regering in overweging zijnde wetten, zoo als die op het regt van waarborg, op de paardenposterij, op de loterij, en in de eerste plaats een nieuw tarief van in- en uitgaande regten, in den loop der eerstvolgende zitting aan de Kamer mogen aangeboden worden.

Aldus in de centrale afdeeling vastgesteld, op zaterdag 2 september 1843.

Ingezonden stukken.

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

Te Utrecht is door den burgemeester rondgezonden de lijst der ingezetenen, die de vereischten bezitten, om tot kiezer te kunnen worden benoemd, vergezeld van een biljet ter invulling van kiezers en eenen brief tot uitnoodiging daartoe.

Het komt ons voor, dat die lijst zeer onnaauwkeurig is en de vereischten mist, om ten grondslag te liggen van eene wettige verkiezing.

Ten eerste. De lijst der verkiesbare ingezetenen is niet door den burgemeester en wethouderen onderteekend, bevat ook geene teekenen van herkomst, daar de naam van den drukker er niet op staat vermeld en de verkiezing alsoo geschiedt; derhalve uit een stuk, dat onecht en ondergestoken kan zijn; in allen gevalle, de burgemeester moet de verantwoordelijkheid daarvan op zich nemen.

Ten tweede. Onderscheidene voornamen zijn verkeerd opgegeven.

Ten derde. Er heerscht eene groote willekeur in het vermelden der titels op dien lijst. Waarom staat, bij voorbeeld, boven aan, ALEXANDER, *professor*, en is die titulatuur bij alle hoogleeraaren weggelaten? Waarom is die man bijzonder als professor aangeduid? Zou het zijn, om dat professor ALEXANDER, onder de professoren, de eenige vriend van den burgemeester was?

Verder zijn bij hen, die denkelijk vrienden van den burgemeester waren, als de heeren VAN BARNEVELD, BOSCH DE LA COURT, GOUDOEVER, commissaris van politie, P. P. LENS, VAN LOENEN, L. S. NEPVEU tot AMEIDE, het meesterschap vóór den naam gesteld, en is die titel bij een vijftigtal anderen weggelaten, ofschoon zij dien titel even goed hebben verkregen, zeker niet met minder eer dan de voormelde personen.

Ook uit den brief en het gelei-biljet blijkt, zoo niet slordigheid, ten minste onbeleefdheid van des burgemeesters geest.

In het gelei-biljet van den lijst is de heer ASCH VAN WIJCK het eerst van de overledenen genoemd, met de titulatuur *jonkhr. mr.*, en daaropvolgende geplaatst H. ARNTZENIUS, niettegenstaande deze laatste het eerst was overleden, en zoo goed mr. was als de heer VAN ASCH VAN WIJCK en dus het regt had, om, gelijk alle overige kiezers, zijnen naam juist geplaatst te hebben; maar de heer ARNTZENIUS was zulk een regtschapen man, kon zoo weinig aanmatiging bij zijn leven dulden, dat het niet te verwonderen moet zijn, dat hij, even als professor ACKERSDIJK, op den lijst der kiesbaren, door den Utrechtschen burgemeester, den *Achtbaren heer* KIEN opgemaakt, *zoo* voorkomt, dat niemand hen op die lijst zal onderscheiden, om zoo min mogelijk de aandacht op te wekken. Maar de verkiezing, ten gevolge van den lijst opgemaakt, zal geheel van onwaarde zijn, omdat, volgens artikel 12 van het reglement, *de namen*, der kiesbaren moeten worden opgegeven door den burgemeester, dat wil zeggen, ook hunne voornamen, want, zoo die namen niet juist zijn ingevuld, dan is het stem-biljet van onwaarde, omdat de persoon dan niet duidelijk genoeg is aangeduid. Argo. artikel 17 *eodem*.

Wat heeft nu de burgemeester te Utrecht gedaan? Hij heeft lijsten van verkiesbaren rondgezonden, waarop personen op de volgende wijze zijn aangeduid; als: generaal DE FAVAUGE, VAN DEN STEEN VAN WADESTEIN, baron SLOET.

Deze aanduiding nu is niet genoegzaam, want er zijn meer generaals DE FAVAUGE, er zijn zeker meer barons SLOET; bij voorbeeld, zekere heer baron VAN WADESTEIN komt daarop al mede voor zonder voornamen. Is dat nu die heer VAN DEN STEEN, de baron volgens zijne kaartjes? Waarom dan dat praedicaat weggelaten? Of is het eene beleefdheid, om de zaak niet te beslissen? Maar zie, welk een geest den burgemeester bezielt, hoe de titels des eenen worden opgenoemd, en die des anderen verzwegen, en dit komt toch niet pas; het gaat niet aan, op dien lijst, w. SIX TOT OBERLEEK, met zijn praedicaat *baron* te stellen, en dat praedicaat achter te laten met meer anderen, bij J. H. VAN LIJNDEN VAN SANDENBURG, al is het ook dat deze de geachte vader is van hem, die met den burgemeester candidaat voor de Staten-Generaal was.

Indien nu iemand één van zulke slecht aangeduide personen, bij voorbeeld, den heer SLOET tot kiezer zal hebben opgegeven, moet de vraag ontstaan, wien heeft men bedoeld? De burgemeester zal dan met den raad kunnen beslissen, volgens artikel 17, dat de persoon niet duidelijk genoeg is aangewezen. En waardoor kan dan veroorzaakt worden, dat niet hij gekozen is, dien het volk wilde? Door de onvolledige opgave op den lijst. En is dit niet de schuld van [illegible] burgemeester?

Zoo das voor het *baronschap* van den heer SIX wordt zorg gedragen, om hem beter aan te duiden, [illegible] heeft de heer VAN LIJNDEN en anderen ook dat regt.

Heb de goedheid, mijnheer de redacteur, en stel [illegible] artikel in uw geëerd dagblad, opdat de ingezetenen van Utrecht weder opmerkzaam worden gemaakt, welke geest zich onder het bestuur van den heer KIEN vertoont, daar het bij eenige kennis van personen en zaken, duidelijk kenbaar is, dat al [illegible] uitlatingen en onnaauwkeurigheden met inzigt kunnen zijn geschied.

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 22 Sept 1 El 2 Palm 5 duim; gew. 0 Duim[illegible]

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boek[illegible]